Speciale Projecten

Zijne Hoogwaardige Excellentie*
Garland F. Byers, Jr., J.D., D.D.‡

Bisschop voor de Volkeren, onder Apostolische Opdracht

Matthias Gerung, de val van Babylon en de Ruiter op het witte paard (Openbaring 18:9–24; 19:11–21), verluchting in de Ottheinrich-Bijbel, ca. 1530–1532. Beierse Staatsbibliotheek, München (Cgm 8010, fol. 302v).

Publiek domein.

"En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis, maar bestraft ze ook veeleer."

Efeze 5:11 (Statenvertaling)

Vanaf het allereerste ogenblik dat Christus de apostelen opdracht gaf en hen uitzond in de wereld om het Evangelie aan alle volken te prediken,[1] is de Kerk volledig verwikkeld in een geestelijke oorlog met de machten der duisternis, zowel in de geestelijke gewesten[2] als lichamelijk over de gehele aarde.[3] Deze oorlog heeft door de tijden heen verschillende vormen aangenomen, zoals: (1) het gebruik van de wet als wapen door de vijand;[4,5] (2) valse profeten die een nieuw evangelie predikten en niet het evangelie dat ons door onze HEER Jezus Christus is gegeven;[6] (3) valse leringen, ketterijen en godslasteringen van allerlei aard;[7] (4) de vervolging van gelovigen tot de dood en het martelaarschap toe;[8] (5) het normaliseren van de zonde langs subtiele wegen en door listen, ontworpen als vermaak en zorgvuldig gemaakt om een groot publiek aan te spreken;[9] (6) het afleiden van gelovigen met onbeduidende zaken, terwijl tegelijkertijd alles wat fatsoenlijk en heilig is wordt aangevallen;[10] (7) afgoderij en de verering van heersers;[11] (8) het vergieten van onschuldig bloed;[12] (9) bloedvergieten dat tot schouwspel wordt gemaakt;[13] (10) onderdrukking van de armen en hebzucht;[14] (11) slavernij en de handel in mensen;[15] (12) het occulte, tovenarij en waarzeggerij;[16] (13) tirannie en heersers die boven de wet staan;[17] (14) verderf binnen de Kerk;[18] (15) scheuring en verdeeldheid van het lichaam;[19] (16) afval onder druk;[20] en andere zaken, te talrijk om hier te noemen, die de Kerk hebben getroffen en de overdracht van het Evangelie hebben belemmerd.[21]

De Speciale Projecten van de bisschop zetten dit werk voort tot op de dag van vandaag. Elk project behandelt een zaak waarvan de bisschop gelooft dat zij bijzondere aandacht van de Kerk[22] vraagt, op dit moment in de geschiedenis.[23] Sommige geschriften, die op deze website binnen een project zijn geordend en opgeborgen, zijn uitsluitend gericht aan een kerk of aan kerken in de tien koninkrijken.[24] Andere geschriften zijn rechtstreeks gericht aan de verschillende functionarissen, ondernemingen, instellingen en/of andere personen die bij de zaak van het Speciale Project betrokken zijn.[25] Een geschrift dat gericht is aan hetzij derden buiten de kerk, hetzij aan de kerken zelf, kan te vinden zijn in de afdeling Speciale Projecten of in de afdeling of afdelingen van geschriften die gewijd zijn aan de betrokken tien koninkrijken.

Zoals de bisschop gewoon is, worden alle geschriften genummerd in de volgorde van de datum waarop zij tot stand komen.[26] Elk geschrift is van bronnen voorzien, en de autoriteiten waarop het steunt worden volledig aangehaald.[27]

De projecten

"De wet is het wapen van de koning"

Hoe de wet tot een wapen wordt gemaakt tegen de Kerk en de gelovigen.

Het globalistische plan voor wereldheerschappij

De ene wereldorde en het antwoord van de Kerk.

Eindnoten

1

"...Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Gaat dan henen, onderwijst al de volken, dezelve dopende in de Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes; lerende hen onderhouden alles, wat Ik u geboden heb. En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld. Amen." Mattheüs 28:18–20 (Statenvertaling). "...Gaat heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie aan alle kreaturen." Markus 16:15 (Statenvertaling). "...Alzo is er geschreven, en alzo moest de Christus lijden, en van de doden opstaan ten derden dage. En in Zijn Naam gepredikt worden bekering en vergeving der zonden, onder alle volken, beginnende van Jeruzalem." Lukas 24:46–47 (Statenvertaling). "...Vrede zij ulieden, gelijkerwijs Mij de Vader gezonden heeft, zende Ik ook ulieden." Johannes 20:21 (Statenvertaling). "Maar gij zult ontvangen de kracht des Heiligen Geestes, Die over u komen zal; en gij zult Mijn getuigen zijn, zo te Jeruzalem, als in geheel Judea en Samaria, en tot aan het uiterste der aarde." Handelingen 1:8 (Statenvertaling). "En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de gehele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken; en dan zal het einde komen." Mattheüs 24:14 (Statenvertaling). "En zij, uitgegaan zijnde, predikten overal, en de Heere wrocht mede, en bevestigde het Woord door tekenen, die daarop volgden. Amen." Markus 16:20 (Statenvertaling). "En hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden? Gelijk geschreven is: Hoe liefelijk zijn de voeten dergenen, die vrede verkondigen, dergenen, die het goede verkondigen!" Romeinen 10:15 (Statenvertaling).

De vroege Kerk

"De apostelen hebben ons het Evangelie gepredikt vanwege de Heer Jezus Christus; Jezus Christus [heeft dit gedaan] vanwege God. Christus dan werd door God uitgezonden, en de apostelen door Christus. Beide aanstellingen geschiedden dus op ordelijke wijze, naar de wil van God. Nadat zij dan hun opdracht hadden ontvangen, en door de opstanding van onze Heer Jezus Christus volkomen verzekerd waren, en bevestigd in het woord van God, gingen zij, met de volle verzekerdheid van de Heilige Geest, uit en verkondigden dat het

Koninkrijk van God nabij was." (vertaald uit het Engels) Clemens van Rome, *Eerste brief aan de Korinthiërs*, hfdst. 42, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885).

2

"Doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleidingen des duivels. Want wij hebben den strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht. Daarom neemt aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt wederstaan in den bozen dag, en alles verricht hebbende, staande blijven." Efeze 6:11–13 (Statenvertaling). "Want wandelende in het vlees, voeren wij den krijg niet naar het vlees; Want de wapenen van onzen krijg zijn niet vleselijk, maar krachtig door God, tot nederwerping der sterkten; Dewijl wij de overleggingen ter nederwerpen, en alle hoogte, die zich verheft tegen de kennis van God, en alle gedachte gevangen leiden tot de gehoorzaamheid van Christus..." 2 Korinthe 10:3–5 (Statenvertaling). "Want door Hem zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn, die zienlijk en die onzienlijk zijn, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten; alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen..." Kolossenzen 1:16 (Statenvertaling). "Ziet, Ik zend u als schapen in het midden der wolven; zijt dan voorzichtig gelijk de slangen, en oprecht gelijk de duiven." Mattheüs 10:16 (Statenvertaling). "Strijd den goeden strijd des geloofs..." 1 Timotheüs 6:12 (Statenvertaling). "Gij dan, lijd verdrukkingen, als een goed krijgsknecht van Jezus Christus. Niemand, die in de krijg dient, wordt ingewikkeld in de handelingen des leeftochts, opdat hij dien moge behagen, die hem tot den krijg aangenomen heeft." 2 Timotheüs 2:3–4 (Statenvertaling). "Maar Michael, de archangel, toen hij met den duivel twistte, en handelde van het lichaam van Mozes, durfde geen oordeel van lastering tegen hem voortbrengen, maar zeide: De Heere bestraffe u!" Judas 9 (Statenvertaling). "Ik ken een mens in Christus, voor veertien jaren (of het geschied zij in het lichaam, weet ik niet, of buiten het lichaam, weet ik niet, God weet het), dat de zodanige opgetrokken is geweest tot in den derden hemel; En ik ken een zodanig mens (of het in het lichaam, of buiten het lichaam geschied zij, weet ik niet, God weet het), Dat hij opgetrokken is geweest in het paradijs, en gehoord heeft onuitsprekelijke woorden, die het een mens niet geoorloofd is te spreken." 2 Korinthe 12:2–4 (Statenvertaling). (Dit laat zien dat de geestelijke wereld en de hemelse gewesten vele dimensies hebben.) "En opdat ik mij door de uitnemendheid der openbaringen niet zou verheffen..." 2 Korinthe 12:7 (Statenvertaling). "Ziet, des HEEREN, uws Gods, is de hemel, en de hemel der hemelen, de aarde, en al wat daarin is." Deuteronomium 10:14 (Statenvertaling). "Maar waarlijk, zou God op de aarde wonen? Zie, de hemelen, ja, de hemel der hemelen zouden U niet begrijpen, hoeveel te min dit huis, dat ik gebouwd heb!" 1 Koningen 8:27 (Statenvertaling). "Gij zijt die HEERE alleen, Gij hebt gemaakt den hemel, den hemel der hemelen, en al hun heir..." Nehemia 9:6 (Statenvertaling). "Looft Hem, gij hemelen der hemelen! en gij wateren, die boven de hemelen zijt!" Psalm 148:4 (Statenvertaling). "Nu dit: Hij is opgevaren; wat is het, dan dat Hij ook eerst is nedergedaald in de nederste delen der aarde? Die nedergedaald is, is Dezelfde ook, Die opgevaren is verre boven al de hemelen, opdat Hij alle dingen vervullen zou." Efeze 4:9–10 (Statenvertaling). "Gezegend zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in den hemel in Christus." Efeze 1:3 (Statenvertaling). "Die Hij gewrocht heeft in Christus, als Hij Hem uit de doden heeft opgewekt; en heeft Hem gezet tot Zijn rechter hand in den hemel; Verre boven alle overheid, en macht, en kracht, en heerschappij, en allen naam, die genaamd wordt, niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomende..."

Efeze 1:20–21 (Statenvertaling). “Dewijl wij dan een groten Hogepriester hebben, Die door de hemelen doorgegaan is, namelijk Jezus, den Zoon van God, zo laat ons deze belijdenis vasthouden.” Hebreeën 4:14 (Statenvertaling).

De vroege Kerk

“Zorgt er dan voor dat gij dikwijls samenkomt om God te danken en Zijn lof te verkondigen. Want wanneer gij dikwijls op dezelfde plaats bijeenkomt, worden de machten van satan vernietigd...” (vertaald uit het Engels) Ignatius van Antiochië, *Brief aan de Efeziërs*, hfdst. 13, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885).

3

“Toen zeide de HEERE tot den satan; Van waar komt gij? En de satan antwoordde den HEERE, en zeide: Van om te trekken op de aarde, en van die te doorwandelen.” Job 1:7 (Statenvertaling). “Toen ging de satan uit van het aangezicht des HEEREN, en sloeg Job met boze zweren, van zijn voetzool af tot zijn schedel toe.” Job 2:7 (Statenvertaling). “Toen stond de satan op tegen Israel, en hij porde David aan, dat hij Israel telde.” 1 Kronieken 21:1 (Statenvertaling). “Daarna toonde Hij mij Josua, den hogepriester, staande voor het aangezicht van den Engel des HEEREN; en de satan stond aan zijn rechterhand, om hem te wederstaan.” Zacharia 3:1 (Statenvertaling). “En de dienaar van den man Gods stond zeer vroeg op, en ging uit; en ziet, een heir omringde de stad met paarden en wagenen. Toen zeide zijn jongen tot hem: Ach, mijn heer, hoe zullen wij doen. En hij zeide: Vrees niet; want die bij ons zijn, zijn meer, dan die bij hen zijn. En Elisa bad, en zeide: HEERE, open toch zijn ogen, dat hij zie! En de HEERE opende de ogen van den jongen, dat hij zag; en ziet, de berg was vol vurige paarden en wagenen rondom Elisa.” 2 Koningen 6:15–17 (Statenvertaling). “Toen werd Nebukadnezar vol grimmigheid, en de gedaante zijns aangezichts veranderde tegen Sadrach, Mesach en Abed-nego; hij antwoordde en zeide, dat men den oven zevenmaal meer heet zou maken dan men dien pleegt heet te maken. En tot de sterkste mannen van kracht, die in zijn heir waren, zeide hij, dat zij Sadrach, Mesach en Abed-nego binden zouden, om te werpen in den oven des brandenden vuurs. Toen werden die mannen gebonden in hun mantels, hun broeken, en hun hoeden, en hun andere klederen, en zij wierpen hen in het midden van den oven des brandenden vuurs. Daarom dan, dewijl het woord des konings aandreef, en de oven zeer heet was, zo hebben de vonken des vuurs die mannen, die Sadrach, Mesach en Abed-nego opgeheven hadden, gedood. Maar als die drie mannen, Sadrach, Mesach en Abed-nego, in het midden van den oven des brandenden vuurs, gebonden zijnde, gevallen waren, Toen ontzette zich de koning Nebukadnezar, en hij stond op in der haast, antwoordde en zeide tot zijn raadsheren: Hebben wij niet drie mannen in het midden des vuurs, gebonden zijnde, geworpen? Zij antwoordden en zeiden tot den koning: Het is gewis, o koning! Hij antwoordde en zeide: Ziet, ik zie vier mannen, los wandelende in het midden des vuurs, en er is geen verderf aan hen; en de gedaante des vierden is gelijk eens zoons der goden.” Daniël 3:19–25 (Statenvertaling). “Toen beval de koning, en zij brachten Daniel voor, en wierpen hem in den kuil der leeuwen; en de koning antwoordde en zeide tot Daniel: Uw God, Dien gij geduriglijk eert, Die verlosse u! En er werd een steen gebracht, en op den mond des kuils gelegd: en de koning verzegelde denzelven met zijn ring, en met den ring zijner geweldigen, opdat de wil aangaande Daniel niet zou veranderd worden. Toen ging de koning naar zijn paleis, en overnachtte nuchteren, en liet geen vreugdespel voor zich brengen; en zijn slaap week verre van hem. Toen stond de koning in den vroegen morgenstond met het licht op, en hij ging met haast henen tot den kuil der

leeuwen. Als hij nu tot den kuil genaderd was, riep hij tot Daniel met een droeve stem; de koning antwoordde en zeide tot Daniel: O Daniel, gij knecht des levenden Gods! heeft ook uw God, Dien gij geduriglijk eert, u van de leeuwen kunnen verlossen? Toen sprak Daniel tot den koning: O koning, leef in eeuwigheid! Mijn God heeft Zijn engel gezonden, en Hij heeft den muil der leeuwen toegesloten, dat zij mij niet beschadigd hebben, omdat voor Hem onschuld in mij gevonden is; ook heb ik, o koning! tegen u geen misdaad gedaan." Daniël 6:17–23 (Statenvertaling). "Toen zeide Hij tot mij: Vrees niet, Daniel! want van den eersten dag aan, dat gij uw hart begaaft, om te verstaan en om uzelven te verootmoedigen, voor het aangezicht uws Gods, zijn uw woorden gehoord, en om uwer woorden wil ben Ik gekomen. Doch de vorst des koninkrijks van Perzie stond tegenover Mij een en twintig dagen; en ziet, Michael, een van de eerste vorsten, kwam om Mij te helpen, en Ik werd aldaar gelaten bij de koningen van Perzie." Daniël 10:12–13 (Statenvertaling). "En de satan voer in Judas, die toegenaamd was Iskariot, zijnde uit het getal der twaalven." Lukas 22:3 (Statenvertaling). "En het geschiedde, als wij tot het gebed heengingen, dat een zekere dienstmaagd, hebbende een waarzeggenden geest, ons ontmoette, welke haar heren groot gewin toebracht met waarzeggen. Dezelve volgde Paulus en ons achterna, en riep, zeggende: Deze mensen zijn dienstknechten Gods des Allerhoogsten, die ons den weg der zaligheid verkondigen. En dit deed zij vele dagen lang. Maar Paulus, daarover ontevreden zijnde, keerde zich om, en zeide tot den geest: Ik gebied u in den Naam van Jezus Christus, dat gij van haar uitgaat. En hij ging uit ter zelfder ure. Als nu de heren van dezelve zagen, dat de hoop huns gewins weg was, grepen zij Paulus en Silas, en trokken hen naar de markt voor de oversten. En als zij hen tot de hoofdmannen gebracht hadden, zeiden zij: Deze mensen beroeren onze stad, daar zij Joden zijn. En zij verkondigen zeden, die ons niet geoorloofd zijn aan te nemen noch te doen, alzo wij Romeinen zijn. En de schare stond gezamenlijk tegen hen op; en de hoofdmannen, hun de klederen afgescheurd hebbende, bevalen hen te geselen." Handelingen 16:16–22 (Statenvertaling). "Zijt nuchteren, en waakt; want uw tegenpartij, de duivel, gaat om als een briesende leeuw, zoekende, wien hij zou mogen verslinden..." 1 Petrus 5:8 (Statenvertaling). "En er werd krijg in den hemel; Michael en zijn engelen krijgden tegen den draak, en de draak krijgde ook en zijn engelen. En zij hebben niet vermocht, en hun plaats is niet meer gevonden in den hemel. En de grote draak is geworpen, namelijk de oude slang, welke genaamd wordt duivel en satanas, die de gehele wereld verleidt, hij is, zeg ik, geworpen op de aarde; en zijn engelen zijn met hem geworpen. En ik hoorde een grote stem, zeggende in den hemel: Nu is de zaligheid, en de kracht, en het koninkrijk geworden onzes Gods; en de macht van Zijn Christus; want de verklager onzer broederen, die hen verklaagde voor onzen God dag en nacht is nedergeworpen. En zij hebben hem overwonnen door het bloed des Lams, en door het woord hunner getuigenis, en zij hebben hun leven niet liefgehad tot den dood toe. Hierom bedrijft vreugde, gij hemelen, en gij, die daarin woont! Wee dengenen, die de aarde en de zee bewonen, want de duivel is tot u afgekomen, en heeft groten toorn, wetende, dat hij een kleinen tijd heeft." Openbaring 12:7–12 (Statenvertaling). "En de draak vergrimde op de vrouw, en ging heen om krijg te voeren tegen de overigen van haar zaad, die de geboden Gods bewaren, en de getuigenis van Jezus Christus hebben." Openbaring 12:17 (Statenvertaling). "En hetzelve werd macht gegeven, om den heiligen krijg aan te doen, en om die te overwinnen; en hetzelve werd macht gegeven over alle geslacht, en taal, en volk." Openbaring 13:7 (Statenvertaling).

4

"Zou zich de stoel der schadelijkheden met U vergezelschappen, die moeite verdicht bij inzetting? Zij rotten zich samen tegen de ziel des rechtvaardigen, en zij verdoemen onschuldig bloed." Psalm 94:20–21 (Statenvertaling).

“Wee dengenen, die ongerechte inzettingen inzetten, en den schrijvers, die moeite voorschrijven; Om de armen van het recht af te wenden, en om het recht der ellendigen Mijns volks te roven, opdat de weduwen hun buit worden, en opdat zij de wezen mogen plunderen!” Jesaja 10:1–2 (Statenvertaling). “Toen gebood Farao aan al zijn volk, zeggende: Alle zonen, die geboren worden, zult gij in de rivier werpen, maar al de dochteren in het leven behouden.” Exodus 1:22 (Statenvertaling). “Want Haman had tot den koning Ahasveros gezegd: Er is een volk, verstrooid en verdeeld onder de volken in al de landschappen uws koninkrijks; en hun wetten zijn verscheiden van de wetten aller volken; ook doen zij des konings wetten niet; daarom is het den koning niet oorbaar hen te laten blijven. Indien het den koning goeddunkt, laat er geschreven worden, dat men hen verdoe; zo zal ik tien duizend talenten zilvers opwegen in de handen dergenen, die het werk doen, om in des konings schatten te brengen.” Esther 3:8–9 (Statenvertaling). “De brieven nu werden gezonden door de hand der lopers tot al de landschappen des konings, dat men zou verdelgen, doden en verdoen al de Joden, van den jonge tot den oude toe, de kleine kinderen en de vrouwen, op een dag, op den dertienden der twaalfde maand (deze is de maand Adar), en dat men hun buit zou roven.” Esther 3:13 (Statenvertaling). “En een heraut riep met kracht: Men zegt u aan, gij volken, gij natien, en tongen! Ten tijde als gij horen zult het geluid des hoorns, der pijp, der citer, der vedel, der psalteren, des akkoordgezangs, en allerlei soorten van muziek, zo zult gijlieden nedervallen, en aanbidden het gouden beeld, hetwelk de koning Nebukadnezar heeft opgericht; En wie niet nedervalt en aanbidt, die zal te dierzelfder ure in het midden van den oven des brandenden vuurs geworpen worden.” Daniël 3:4–6 (Statenvertaling). “Toen zochten de vorsten en de stadhouders gelegenheid te vinden, tegen Daniel vanwege het koninkrijk; maar zij konden geen gelegenheid noch misdaad vinden, dewijl hij getrouw was, en geen vergrijping noch misdaad in hem gevonden werd. Toen zeiden die mannen: Wij zullen tegen dezen Daniel geen gelegenheid vinden, tenzij wij tegen hem iets vinden in te wet zijns Gods. Zo kwamen deze vorsten en de stadhouders met hopen tot den koning, en zeiden aldus tot hem: O koning Darius, leef in eeuwigheid! Al de vorsten des rijks, de overheden en stadhouders, de raadsheren en landvoogden hebben zich beraadslaagd een koninklijke ordonnantie te stellen, en een sterk gebod te maken, dat al wie in dertig dagen een verzoek zal doen van enigen god of mens, behalve van u, o koning! die zal in den kuil der leeuwen geworpen worden.” Daniël 6:5–8 (Statenvertaling). “De Joden antwoordden hem: Wij hebben een wet, en naar onze wet moet Hij sterven, want Hij heeft Zichzelven Gods Zoon gemaakt.” Johannes 19:7 (Statenvertaling). “Maar opdat het niet meer en meer onder het volk verspreid worde, laat ons hen scherpelijk dreigen, dat zij niet meer tot enig mens in dezen Naam spreken. En als zij hen geroepen hadden, zeiden zij hun aan, dat zij ganselijk niet zouden spreken, noch leren, in den Naam van Jezus.” Handelingen 4:17–18 (Statenvertaling). “En als zij hen niet vonden, trokken zij Jason en enige broeders voor de oversten der stad, roepende: Dezen, die de wereld in roer hebben gesteld, zijn ook hier gekomen; Welke Jason in zijn huis genomen heeft; en alle dezen doen tegen de geboden des keizers, zeggende, dat er een andere Koning is, namelijk Jezus.” Handelingen 17:6–7 (Statenvertaling). “Want, wat nooit eerder is gebeurd, het geslacht der godvrezenden lijdt nu vervolging, doordat het in Azië wordt opgejaagd door nieuwe besluiten. Want de schaamteloze aanbrengers en zij die begerig zijn naar andermans bezit, nemen de besluiten te baat en plegen openlijk dag en nacht roof, en beroven hen die aan geen onrecht schuldig zijn.” (vertaald uit het Engels) Melito van Sardes, aangehaald in Eusebius, *Kerkgeschiedenis* 4.26.5, vert. Arthur Cushman McGiffert, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 2e reeks, dl. 1, red. Philip Schaff en Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1890). “Wat is de grond van dit vonnis? Waarom hebt gij deze man gestraft, niet als echtbreker, noch als hoereerder, noch als moordenaar, noch als dief, noch als rover,

noch als iemand die van enige misdaad hoe dan ook is overtuigd, maar die slechts heeft beleden dat hij bij de naam van christen wordt genoemd?" (vertaald uit het Engels) Justinus de Martelaar, *Tweede apologie*, hfdst. 2, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885). "Zij verbiedt dat zij als onschuldigen worden opgespoord, en zij beveelt dat zij als schuldigen worden gestraft." (vertaald uit het Engels) Tertullianus, *Apologie*, hfdst. 2, vert. S. Thelwall, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885).

5

De volgende aanhalingen laten zien wanneer de wet wordt gebruikt voor een rechtvaardig doel: om onschuldig leven te beschermen, tegen diefstal van eigendom, en tegen andere daden van wetteloosheid die anderen schaden of instabiliteit en onzekerheid in het leven van de burgers veroorzaken. Dit staat tegenover het gebruik van de wet als wapen tegen het volk, om de heersende klasse vet te mesten ten koste van de burgerij, om de van God gegeven rechten van de burgerij te onderdrukken en te stelen, en om uit te lopen op de volledige slavernij van de burgerij ten bate van de weinigen die de god van deze wereld meester noemen ("...In dewelke de god dezer eeuw de zinnen verblind heeft, namelijk der ongelovigen..." 2 Korinthe 4:4 (Statenvertaling)). "Want de oversten zijn niet tot een vreze den goeden werken, maar den kwaden. Wilt gij nu de macht niet vrezen, doe het goede, en gij zult lof van haar hebben; Want zij is Gods dienares, u ten goede. Maar indien gij kwaad doet, zo vrees; want zij draagt het zwaard niet tevergeefs; want zij is Gods dienares, een wreekster tot straf dengene, die kwaad doet." Romeinen 13:3–4 (Statenvertaling). "Zijt dan alle menselijke ordening onderdanig, om des Heeren wil; hetzij den koning, als de opperste macht hebbende; Hetzij den stadhouderen, als die van hem gezonden worden, tot straf wel der kwaaddoeners, maar tot prijs dergenen, die goed doen." 1 Petrus 2:13–14 (Statenvertaling). "Ik vermaan dan voor alle dingen, dat gedaan worden smekingen, gebeden, voorbiddingen, dankzeggingen, voor alle mensen; Voor koningen, en allen, die in hoogheid zijn; opdat wij een gerust en stil leven leiden mogen in alle godzaligheid en eerbaarheid." 1 Timotheüs 2:1–2 (Statenvertaling). "Rechters en ambtlieden zult gij u stellen in al uw poorten, die de HEERE, uw God, u geven zal, onder uw stammen; dat zij het volk richten met een gericht der gerechtigheid. Gij zult het gericht niet buigen; gij zult het aangezicht niet kennen; ook zult gij geen geschenk nemen; want het geschenk verblindt de ogen der wijzen, en verkeert de woorden der rechtvaardigen. Gerechtigheid, gerechtigheid zult gij najagen; opdat gij leeft, en erfelijk bezit het land, dat u de HEERE, uw God, geven zal." Deuteronomium 16:18–20 (Statenvertaling).

De vroege Kerk

"Het aardse gezag is dus door God ingesteld ten nutte van de volken, en niet door de duivel, die nooit enige rust heeft, ja, die het zelfs niet graag ziet dat volken zich op rustige wijze gedragen; opdat de mensen, uit vrees voor het menselijk gezag, elkaar niet verslinden zoals vissen, maar door de instelling van wetten een overmaat van goddeloosheid onder de volken in toom houden." (vertaald uit het Engels) Irenaeus van Lyon, *Tegen de ketterijen* 5.24.2, vert. Alexander Roberts en William Rambaut, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885). "Want de moed, die in de oorlog het vaderland voor de barbaren bewaart, of thuis de zwakken verdedigt, of de makkers tegen rovers, is vol van gerechtigheid..." (vertaald uit het Engels) Ambrosius van Milaan, *Over de plichten van de geestelijken* 1.27.129, vert.

H. de Romestin, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 2e reeks, dl. 10, red. Philip Schaff en Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1896).

6

"Maar wacht u van de valse profeten, dewelke in schaapsklederen tot u komen, maar van binnen zijn zij grijpende wolven." Mattheüs 7:15 (Statenvertaling). "En vele valse profeten zullen opstaan, en zullen er velen verleiden." Mattheüs 24:11 (Statenvertaling). "Want er zullen valse christussen en valse profeten opstaan, en zullen grote tekenen en wonderheden doen, alzo dat zij (indien het mogelijk ware) ook de uitverkorenen zouden verleiden." Mattheüs 24:24 (Statenvertaling). "Ik verwonder mij, dat gij zo haast wijkende van dengene, die u in de genade van Christus geroepen heeft, overgebracht wordt tot een ander Evangelie; Daar er geen ander is; maar er zijn sommigen, die u ontroeren, en het Evangelie van Christus willen verkeren. Doch al ware het ook, dat wij, of een engel uit den hemel u een Evangelie verkondigde, buiten hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt." Galaten 1:6–8 (Statenvertaling). "Want indien degene, die komt, een anderen Jezus predikte, dien wij niet gepredikt hebben, of indien gij een anderen geest ontvingt, dien gij niet hebt ontvangen, of een ander Evangelie, dat gij niet hebt aangenomen, zo verdroegt gij hem met recht." 2 Korinthe 11:4 (Statenvertaling). "Want zulke valse apostelen zijn bedriegelijke arbeiders, zich veranderende in apostelen van Christus. En het is geen wonder; want de satan zelf verandert zich in een engel des lichts. Zo is het dan niets groots, indien ook zijn dienaars zich veranderen, als waren zij dienaars der gerechtigheid; van welke het einde zal zijn naar hun werken." 2 Korinthe 11:13–15 (Statenvertaling). "Want dit weet ik, dat na mijn vertrek zware wolven tot u inkomen zullen, die de kudde niet sparen. En uit uzelven zullen mannen opstaan, sprekende verkeerde dingen, om de discipelen af te trekken achter zich." Handelingen 20:29–30 (Statenvertaling). "En er zijn ook valse profeten onder het volk geweest, gelijk ook onder u valse leraars zijn zullen, die verderfelijke ketterijen bedektelijk invoeren zullen, ook den Heere, Die hen gekocht heeft, verloochenende, en een haastig verderf over zichzelven brengende..." 2 Petrus 2:1 (Statenvertaling). "Geliefden, gelooft niet een iegelijken geest, maar beproeft de geesten, of zij uit God zijn; want vele valse profeten zijn uitgegaan in de wereld." 1 Johannes 4:1 (Statenvertaling). "Want er zal een tijd zijn, wanneer zij de gezonde leer niet zullen verdragen; maar kittelachtig zijnde van gehoor, zullen zij zichzelven leraars opgaderen, naar hun eigen begeerlijkheden; En zullen hun gehoor van de waarheid afwenden, en zullen zich keren tot fabelen." 2 Timotheüs 4:3–4 (Statenvertaling). "Ik weet uw werken, en uw arbeid, en uw lijdzaamheid, en dat gij de kwaden niet kunt dragen; en dat gij beproefd hebt degenen, die uitgeven, dat zij apostelen zijn, en zij zijn het niet; en hebt ze leugenaars bevonden..." Openbaring 2:2 (Statenvertaling).

De vroege Kerk

"Maar niet ieder die in de Geest spreekt, is een profeet, maar slechts als hij de wegen van de Heer houdt. Daarom zullen aan hun wegen de valse profeet en de profeet worden gekend." (vertaald uit het Engels) *De Didache*, hfdst. 11, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 7 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886).

7

"Doch de Geest zegt duidelijk, dat in de laatste tijden sommigen zullen afvallen van het geloof, zich begevende tot verleidende geesten, en leringen der duivelen, Door geveinsdheid der leugensprekers, hebbende hun eigen

geweten als met een brandijzer toegeschroeid…" 1 Timotheüs 4:1–2 (Statenvertaling). "Verwerp een kettersen mens na de eerste en tweede vermaning; Wetende, dat de zodanige verkeerd is, en zondigt, zijnde bij zichzelf veroordeeld." Titus 3:10–11 (Statenvertaling). "En ik bid u, broeders, neemt acht op degenen, die tweedracht en ergernissen aanrichten tegen de leer, die gij van ons geleerd hebt; en wijkt af van dezelve. Want dezulken dienen onzen Heere Jezus Christus niet, maar hun buik; en verleiden door schoonspreken en prijzen de harten der eenvoudigen." Romeinen 16:17–18 (Statenvertaling). "Geliefden, alzo ik alle naarstigheid doe om u te schrijven van de gemene zaligheid, zo heb ik noodzaak gehad aan u te schrijven en u te vermanen, dat gij strijdt voor het geloof, dat eenmaal den heiligen overgeleverd is." Judas 3 (Statenvertaling). "Daarom zeg Ik u: Alle zonde en lastering zal den mensen vergeven worden; maar de lastering tegen den Geest zal den mensen niet vergeven worden." Mattheüs 12:31 (Statenvertaling). "En hetzelve werd een mond gegeven, om grote dingen en gods lasteringen te spreken; en hetzelve werd macht gegeven, om zulks te doen, twee en veertig maanden. En het opende zijn mond tot lastering tegen God, om Zijn Naam te lasteren, en Zijn tabernakel, en die in den hemel wonen." Openbaring 13:5–6 (Statenvertaling). "Ik dan, doch niet ik, maar de liefde van Jezus Christus, smeek u dat gij alleen christelijk voedsel gebruikt, en u onthoudt van gewas van een andere soort; ik bedoel de ketterij. Want zij [die hieraan zijn overgegeven] vermengen Jezus Christus met hun eigen gif, en spreken dingen die geen geloof verdienen, gelijk zij die een dodelijk middel in zoete wijn toedienen, dat wie het niet kent gretig inneemt, met een noodlottig genot dat tot zijn eigen dood leidt." (vertaald uit het Engels) Ignatius van Antiochië, *Brief aan de Trallianen*, hfdst. 6, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885).

De vroege Kerk

"De dwaling wordt immers nooit in haar naakte wanstaltigheid voorgesteld, opdat zij, aldus blootgesteld, niet terstond zou worden ontdekt." (vertaald uit het Engels) Irenaeus van Lyon, *Tegen de ketterijen* 1, voorwoord, par. 2, vert. Alexander Roberts en William Rambaut, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885).

8

"Zalig zijn die vervolgd worden om der gerechtigheid wil; want hunner is het Koninkrijk der hemelen. Zalig zijt gij, als u de mensen smaden, en vervolgen, en liegende alle kwaad tegen u spreken, om Mijnentwil. Verblijdt en verheugt u; want uw loon is groot in de hemelen; want alzo hebben zij vervolgd de profeten, die voor u geweest zijn." Mattheüs 5:10–12 (Statenvertaling). "En gij zult van allen gehaat worden om Mijn Naam; maar die volstandig zal blijven tot het einde, die zal zalig worden." Mattheüs 10:22 (Statenvertaling). "Gedenk des woords, dat Ik u gezegd heb: Een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer. Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook u vervolgen; indien zij Mijn woord bewaard hebben, zij zullen ook het uwe bewaren." Johannes 15:20 (Statenvertaling). "Zij zullen u uit de synagogen werpen; ja, de ure komt, dat een iegelijk, die u zal doden, zal menen Gode een dienst te doen." Johannes 16:2 (Statenvertaling). "En zij stenigden Stefanus, aanroepende en zeggende: Heere Jezus, ontvang mijn geest. En vallende op de knieen, riep hij met grote stem: Heere, reken hun deze zonde niet toe! En als hij dat gezegd had, ontsliep hij." Handelingen 7:59–60 (Statenvertaling). "En omtrent denzelfden tijd sloeg de koning Herodes de handen aan sommigen van de Gemeente, om die kwalijk te handelen. En hij doodde Jakobus, den broeder van Johannes, met het zwaard." Handelingen 12:1–2 (Statenvertaling). "En

anderen hebben bespottingen en geselen geproefd, en ook banden en gevangenis; Zijn gestenigd geworden, in stukken gezaagd, verzocht, door het zwaard ter dood gebracht; hebben gewandeld in schaapsvellen en in geitenvellen; verlaten, verdrukt, kwalijk gehandeld zijnde…" Hebreeën 11:36–37 (Statenvertaling). "En ook allen, die godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden." 2 Timotheüs 3:12 (Statenvertaling). "Vrees geen der dingen, die gij lijden zult. Ziet, de duivel zal enigen van ulieden in de gevangenis werpen, opdat gij verzocht wordt; en gij zult een verdrukking hebben van tien dagen. Zijt getrouw tot den dood, en Ik zal u geven de kroon des levens." Openbaring 2:10 (Statenvertaling). "En toen Het het vijfde zegel geopend had, zag ik onder het altaar de zielen dergenen, die gedood waren om het Woord Gods, en om de getuigenis, die zij hadden." Openbaring 6:9 (Statenvertaling). "En zij hebben hem overwonnen door het bloed des Lams, en door het woord hunner getuigenis, en zij hebben hun leven niet liefgehad tot den dood toe." Openbaring 12:11 (Statenvertaling). "…Weg met de christenen, voor de leeuw!" (vertaald uit het Engels) Tertullianus, *Apologie*, hfdst. 40, vert. S. Thelwall, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885). "Hoe vaker wij door u worden neergemaaid, des te talrijker worden wij; het bloed van de christenen is zaad." (vertaald uit het Engels) Tertullianus, *Apologie*, hfdst. 50, vert. S. Thelwall, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885).

9

"De slang nu was listiger dan al het gedierte des velds, hetwelk de HEERE God gemaakt had; en zij zeide tot de vrouw: Is het ook, dat God gezegd heeft: Gijlieden zult niet eten van allen boom dezes hofs?" Genesis 3:1 (Statenvertaling). "Doch ik vrees, dat niet enigszins, gelijk de slang Eva door haar arglistigheid bedrogen heeft, alzo uw zinnen bedorven worden, om af te wijken van de eenvoudigheid, die in Christus is." 2 Korinthe 11:3 (Statenvertaling). "En het is geen wonder; want de satan zelf verandert zich in een engel des lichts." 2 Korinthe 11:14 (Statenvertaling). "En zij stonden des anderen daags vroeg op, en offerden brandoffer, en brachten dankoffer daartoe; en het volk zat neder om te eten en te drinken; daarna stonden zij op, om te spelen." Exodus 32:6 (Statenvertaling). "En wordt geen afgodendienaars, gelijkerwijs als sommigen van hen, gelijk geschreven staat: Het volk zat neder om te eten, en om te drinken, en zij stonden op om te spelen." 1 Korinthe 10:7 (Statenvertaling). "En Israel verbleef te Sittim, en het volk begon te hoereren met de dochteren der Moabieten. En zij nodigden het volk tot de slachtofferen harer goden; en het volk at, en boog zich voor haar goden." Numeri 25:1–2 (Statenvertaling). "Maar Ik heb enige weinige dingen tegen u, dat gij aldaar hebt, die de lering van Balaam houden, die Balak leerde den kinderen Israels een aanstoot voor te werpen, opdat zij zouden afgodenoffer eten en hoereren." Openbaring 2:14 (Statenvertaling). "Maar als de dag der geboorte van Herodes gehouden werd, danste de dochter van Herodias in het midden van hen, en zij behaagde aan Herodes. Waarom hij haar met ede beloofde te geven, wat zij ook eisen zou. En zij, te voren onderricht zijnde van haar moeder, zeide: Geef mij hier in een schotel het hoofd van Johannes den Doper. En de koning werd bedroefd; doch om de eden, en degenen, die met hem aanzaten, gebood hij, dat het haar zou gegeven worden; En zond heen, en onthoofdde Johannes in den kerker." Mattheüs 14:6–10 (Statenvertaling). "…werden geheel en al ter wille van de duivel ingesteld…" (vertaald uit het Engels) Tertullianus, *Over de schouwspelen* (*De Spectaculis*), hfdst. 24, vert. S. Thelwall, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885). "Aanvankelijk was het theater eigenlijk een tempel van Venus…" "Deze twee boze geesten zijn door een gezworen

verbond met elkaar verenigd, als de beschermheren van dronkenschap en wellust." (vertaald uit het Engels) Tertullianus, *De Spectaculis*, hfdst. 10, vert. S. Thelwall, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885). "...de eigen, bijzondere woonplaats van de onbeschaamdheid...", waar "niets in aanzien staat dan wat elders in opspraak is" (vertaald uit het Engels). Tertullianus, *De Spectaculis*, hfdst. 17, vert. S. Thelwall, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885). "Ook toneelstukken trokken mij weg, vol van afbeeldingen van mijn ellende en van brandstof voor mijn vuur. Waarom wil de mens bedroefd worden wanneer hij droevige en tragische taferelen aanschouwt, die hij zelf toch geenszins zou willen ondergaan?" (vertaald uit het Engels) Augustinus, *Belijdenissen* 3.2.2, vert. J. G. Pilkington, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 1e reeks, dl. 1, red. Philip Schaff (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886). "...sommigen hebben ons verlaten en zijn ons ontlopen voor het schouwspel van de paardenrennen..." "...werdt gij als een gevangene van de duivel naar dat schouwspel gesleept?" "...de duivel kwelt deze kudde..." (vertaald uit het Engels) Johannes Chrysostomus, *Tegen de circusspelen en het theater* (*Contra ludos et theatra*), vert. Mark Vermes (2012), in het publieke domein vrijgegeven, The Tertullian Project, tertullian.org. Op het Concilie van Elvira "werd besloten dat toneelspelers gedoopt mochten worden, maar alleen op voorwaarde dat zij die levenswijze opgaven", en op het Concilie van Arles (314) "werden theatrici en agitatores (toneelspelers en wagenmenners bij de spelen) geëxcommuniceerd verklaard" (vertaald uit het Engels). Herbert Thurston, "Theatre", in *The Catholic Encyclopedia*, dl. 14 (New York: Robert Appleton Company, 1912). "De kracht van de film bestaat hierin, dat hij spreekt door middel van levendige en aanschouwelijke beelden." "Zij zijn gelegenheden tot zonde; zij verleiden jonge mensen op de wegen van het kwaad door de hartstochten te verheerlijken." "...de film niet langer een school van verderf zij." (vertaald uit het Engels) Pius XI, *Vigilanti Cura*, encycliek over de film, 29 juni 1936 (Vaticaanstad: Libreria Editrice Vaticana), vatican.va.

10

Petrus' ogen op Christus, daarna op de storm

"En Petrus antwoordde Hem, en zeide: Heere! indien Gij het zijt, zo gebied mij tot U te komen op het water. En Hij zeide: Kom. En Petrus klom neder van het schip, en wandelde op het water, om tot Jezus te komen. Maar ziende den sterken wind, werd hij bevreesd, en als hij begon neder te zinken, riep hij, zeggende: Heere, behoud mij! En Jezus, terstond de hand uitstekende, greep hem aan, en zeide tot hem: Gij kleingelovige! waarom hebt gij gewankeld?" Mattheüs 14:28–31 (Statenvertaling). "Daarom dan ook, alzo wij zo groot een wolk der getuigen rondom ons hebben liggende, laat ons afleggen allen last, en de zonde, die ons lichtelijk omringt, en laat ons met lijdzaamheid lopen de loopbaan, die ons voorgesteld is; Ziende op den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke, voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen, en schande veracht, en is gezeten aan de rechter hand des troons van God." Hebreeën 12:1–2 (Statenvertaling).

Paulus over wereldsgezindheid en het kruis

"Want velen wandelen anders; van dewelken ik u dikmaals gezegd heb, en nu ook wenende zeg, dat zij vijanden des kruises van Christus zijn; Welker einde is het verderf, welker God is de buik, en welker heerlijkheid is in hun

schande, dewelken aardse dingen bedenken." Filippenzen 3:18–19 (Statenvertaling). "Broeders, ik acht niet, dat ik zelf het gegrepen heb. Maar een ding doe ik, vergetende, hetgeen achter is, en strekkende mij tot hetgeen voor is, jaag ik naar het wit, tot den prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus." Filippenzen 3:13–14 (Statenvertaling). "Maar het zij verre van mij, dat ik zou roemen, anders dan in het kruis van onzen Heere Jezus Christus; door Welken de wereld mij gekruisigd is, en ik der wereld." Galaten 6:14 (Statenvertaling). "Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u, dan Jezus Christus, en Dien gekruisigd." 1 Korinthe 2:2 (Statenvertaling). "Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zo zoekt de dingen, die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de rechter hand Gods. Bedenkt de dingen, die boven zijn, niet die op de aarde zijn." Kolossenzen 3:1–2 (Statenvertaling). "En wordt dezer wereld niet gelijkvormig; maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, opdat gij moogt beproeven, welke de goede, en welbehagelijke en volmaakte wil van God zij." Romeinen 12:2 (Statenvertaling). "Dewijl wij niet aanmerken de dingen, die men ziet, maar de dingen, die men niet ziet; want de dingen, die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen, die men niet ziet, zijn eeuwig." 2 Korinthe 4:18 (Statenvertaling). "Want Demas heeft mij verlaten, hebbende de tegenwoordige wereld liefgekregen..." 2 Timotheüs 4:10 (Statenvertaling). "Niemand, die in de krijg dient, wordt ingewikkeld in de handelingen des leeftochts, opdat hij dien moge behagen, die hem tot den krijg aangenomen heeft." 2 Timotheüs 2:4 (Statenvertaling). "...opdat de satan over ons geen voordeel krijge; Want zijn gedachten zijn ons niet onbekend." 2 Korinthe 2:10–11 (Statenvertaling).

Johannes en Jakobus over de liefde tot de wereld

"Hebt de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is; zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem. Want al wat in de wereld is, namelijk de begeerlijkheid des vleses, en de begeerlijkheid der ogen, en de grootsheid des levens, is niet uit den Vader, maar is uit de wereld. En de wereld gaat voorbij, en haar begeerlijkheid; maar die den wil van God doet, blijft in der eeuwigheid." 1 Johannes 2:15–17 (Statenvertaling). "Overspelers en overspeleressen, weet gij niet, dat de vriendschap der wereld een vijandschap Gods is? Zo wie dan een vriend der wereld wil zijn, die wordt een vijand van God gesteld." Jakobus 4:4 (Statenvertaling).

De waarschuwingen van Christus

"...Ga weg achter Mij, satanas! gij zijt Mij een aanstoot, want gij verzint niet de dingen, die Gods zijn, maar die der mensen zijn." Mattheüs 16:23 (Statenvertaling). "Vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze de mot en de roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen; Maar vergadert u schatten in den hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen; Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn." Mattheüs 6:19–21 (Statenvertaling). "Niemand kan twee heren dienen; want of hij zal den enen haten en den anderen liefhebben, of hij zal den enen aanhangen en den anderen verachten; gij kunt niet God dienen en den Mammon." Mattheüs 6:24 (Statenvertaling). "Maar zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden." Mattheüs 6:33 (Statenvertaling). "En die in de doornen bezaaid is, deze is degene, die het Woord hoort; en de zorgvuldigheid dezer wereld, en de verleiding des rijkdoms verstikt het Woord, en het wordt onvruchtbaar." Mattheüs 13:22 (Statenvertaling). "En dat in de doornen valt, zijn dezen, die gehoord hebben, en heengaande verstikt worden door de zorgvuldigheden, en rijkdom, en wellusten des levens, en voldragen geen vrucht." Lukas 8:14 (Statenvertaling). "En wacht uzelven, dat uw harten niet te eniger tijd

bezwaard worden met brasserij en dronkenschap, en zorgvuldigheden dezes levens, en dat u die dag niet onvoorziens over kome." Lukas 21:34 (Statenvertaling). "...Martha, Martha, gij bekommert en ontrust u over vele dingen; Maar een ding is nodig; doch Maria heeft het goede deel uitgekozen, hetwelk van haar niet zal weggenomen worden." Lukas 10:41–42 (Statenvertaling). "Want gelijk zij waren in de dagen voor den zondvloed, etende en drinkende, trouwende en ten huwelijk uitgevende, tot den dag toe, in welken Noach in de ark ging; En bekenden het niet, totdat de zondvloed kwam, en hen allen wegnam; alzo zal ook zijn de toekomst van de Zoon des mensen." Mattheüs 24:38–39 (Statenvertaling). "...Niemand, die zijn hand aan den ploeg slaat, en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het Koninkrijk Gods." Lukas 9:62 (Statenvertaling). "En zij begonnen allen zich eendrachtelijk te ontschuldigen. De eerste zeide tot hem: Ik heb een akker gekocht, en het is nodig, dat ik uitga, en hem bezie; ik bid u, houd mij voor verontschuldigd. En een ander zeide: Ik heb vijf juk ossen gekocht, en ik ga heen, om die te beproeven; ik bid u, houd mij voor verontschuldigd. En een ander zeide: Ik heb een vrouw getrouwd, en daarom kan ik niet komen." Lukas 14:18–20 (Statenvertaling). "Gedenkt aan de vrouw van Lot." Lukas 17:32 (Statenvertaling). "En zijn huisvrouw zag om van achter hem; en zij werd een zoutpilaar." Genesis 19:26 (Statenvertaling). "...Kunt gij dan niet een uur met Mij waken? Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak." Mattheüs 26:40–41 (Statenvertaling). "Zo laat ons dan niet slapen, gelijk als de anderen, maar laat ons waken, en nuchteren zijn." 1 Thessalonicenzen 5:6 (Statenvertaling).

Afgeleid terwijl de vijand toesloeg

"En als de mensen sliepen, kwam zijn vijand, en zaaide onkruid midden in de tarwe, en ging weg." Mattheüs 13:25 (Statenvertaling). "En het geschiedde met de wederkomst van het jaar, ter tijde als de koningen uittrekken, dat David Joab, en zijn knechten met hem, en gans Israel henenzond, dat zij de kinderen Ammons verderven, en Rabba belegeren zouden. Doch David bleef te Jeruzalem. Zo geschiedde het tegen den avondtijd, dat David van zijn leger opstond, en wandelde op het dak van het koningshuis, en zag van het dak een vrouw, zich wassende; deze vrouw nu was zeer schoon van aanzien." 2 Samuel 11:1–2 (Statenvertaling). "Toen deed zij hem slapen op haar knieen, en riep een man en liet hem de zeven haarlokken zijns hoofds afscheren, en zij begon hem te plagen; en zijn kracht week van hem." Richteren 16:19 (Statenvertaling). "De koning Belsazar maakte een groten maaltijd voor zijn duizend geweldigen, en hij dronk wijn voor die duizend. Als Belsazar den wijn geproefd had, zeide hij, dat men de gouden en zilveren vaten voorbrengen zou, die zijn vader Nebukadnezar uit den tempel, die te Jeruzalem geweest was, weggevoerd had; opdat de koning en zijn geweldigen, zijn vrouwen en zijn bijwijven uit dezelve dronken. Toen bracht men voor de gouden vaten, die men uit den tempel van het huis Gods, die te Jeruzalem geweest was, weggevoerd had; en de koning en zijn geweldigen, zijn vrouwen, en zijn bijwijven dronken daaruit. Zij dronken den wijn, en prezen de gouden, en de zilveren, de koperen, de ijzeren, de houten en de stenen goden. Ter zelfder ure kwamen er vingeren van eens mensen hand voort, die schreven tegenover den kandelaar, op de kalk van den wand van het koninklijk paleis, en de koning zag het deel der hand, die daar schreef." Daniël 5:1–5 (Statenvertaling). "In dienzelfden nacht, werd Belsazar, der Chaldeen koning, gedood." Daniël 5:30 (Statenvertaling). "En het gemene volk, dat in het midden van hen was, werd met lust bevangen; daarom zo weenden ook de kinderen Israels wederom, en zeiden: Wie zal ons vlees te eten geven? Wij gedenken aan de vissen, die wij in Egypte om niet aten; aan de komkommers, en aan de pompoenen, en aan het look, en aan de ajuinen, en aan het knoflook. Maar nu is onze ziel dor, er is niet met al, behalve dit Man voor onze ogen!" Numeri 11:4–6

(Statenvertaling). “En dat om der ingekropen valse broederen wil, die van bezijden ingekomen waren, om te verspieden onze vrijheid, die wij in Christus Jezus hebben, opdat zij ons zouden tot dienstbaarheid brengen.” Galaten 2:4 (Statenvertaling). “Want er zijn sommige mensen ingeslopen, die eertijds tot ditzelfde oordeel te voren opgeschreven zijn, goddelozen, die de genade onzes Gods veranderen in ontuchtigheid, en de enigen Heerser, God, en onzen Heere Jezus Christus verloochenen.” Judas 4 (Statenvertaling).

De ogen gericht houden

“Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien; maak mij levend door Uw wegen.” Psalm 119:37 (Statenvertaling). “Laat uw ogen rechtuit zien, en uw oogleden zich recht voor u heen houden.” Spreuken 4:25 (Statenvertaling).

De vroege Kerk

“Ik ga tegenwoordig niet meer naar het circus om een hond een haas te zien najagen; maar als ik toevallig in het veld langs zo’n jacht kom, leidt die mij misschien af, zelfs van een ernstige gedachte... Hoe komt het dat, wanneer ik thuis zit, een hagedis die vliegen vangt, of een spin die ze verstrikt wanneer zij in haar netten vliegen, mij dikwijls vasthoudt?... dan worden onze gebeden daardoor dikwijls onderbroken en verstoord...” (vertaald uit het Engels) Augustinus, *Belijdenissen* 10.35.57, vert. J. G. Pilkington, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 1e reeks, dl. 1, red. Philip Schaff (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886).

11

“Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben. Gij zult u geen gesneden beeld, noch enige gelijkenis maken, van hetgeen boven in den hemel is, noch van hetgeen onder op de aarde is, noch van hetgeen in de wateren onder de aarde is. Gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen; want Ik, de HEERE uw God, ben een ijverig God, Die de misdaad der vaderen bezoek aan de kinderen, aan het derde, en aan het vierde lid dergenen, die Mij haten...” Exodus 20:3–5 (Statenvertaling). “Sadrach, Mesach en Abed-nego antwoordden en zeiden tot den koning Nebukadnezar: Wij hebben niet nodig u op deze zaak te antwoorden. Zal het zo zijn, onze God, Dien wij eren, is machtig ons te verlossen uit den oven des brandenden vuurs, en Hij zal ons uit uw hand, o koning! verlossen. Maar zo niet, u zij bekend, o koning! dat wij uw goden niet zullen eren, noch het gouden beeld, dat gij hebt opgericht, zullen aanbidden.” Daniël 3:16–18 (Statenvertaling). “En op een gezetten dag, Herodes, een koninklijk kleed aangedaan hebbende, en op den rechterstoel gezeten zijnde, deed een rede tot hen. En het volk riep hem toe: Een stem Gods, en niet eens mensen! En van stonde aan sloeg hem een engel des Heeren, daarom dat hij Gode de eer niet gaf; en hij werd van de wormen gegeten, en gaf den geest.” Handelingen 12:21–23 (Statenvertaling). “En zij aanbaden den draak, die het beest macht gegeven had; en zij aanbaden het beest, zeggende: Wie is dit beest gelijk? wie kan krijg voeren tegen hetzelve?” Openbaring 13:4 (Statenvertaling). “En hetzelve werd macht gegeven om het beeld van het beest een geest te geven, opdat het beeld van het beest ook zou spreken, en maken, dat allen, die het beeld van het beest niet zouden aanbidden, gedood zouden worden.” Openbaring 13:15 (Statenvertaling). “Daarom, mijn geliefden, vliedt van den afgodendienst.” 1 Korinthe 10:14 (Statenvertaling). “Kinderkens, bewaart uzelven van de afgoden. Amen.” 1 Johannes 5:21 (Statenvertaling). “Zij zeiden tot Hem: Des keizers. Toen zeide Hij tot hen: Geeft dan den keizer, dat des keizers is, en Gode, dat Gods is.” Mattheüs 22:21 (Statenvertaling). “Wat voor kwaad steekt erin te zeggen: Heer keizer, en te offeren...” (vertaald

uit het Engels) *Het martelaarschap van Polycarpus*, hfdst. 8, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885). "Zweer bij het geluk van de keizer; bekeer u, en zeg: Weg met de atheïsten." ... "Zesentachtig jaren heb ik Hem gediend, en Hij heeft mij nooit enig onrecht gedaan..." (vertaald uit het Engels) *Het martelaarschap van Polycarpus*, hfdst. 9, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885).

Het verslag van een Romeinse stadhouder (oude niet-christelijke bron)

"Zij die ontkenden dat zij christenen waren of waren geweest, wanneer zij de goden aanriepen met woorden die ik hun voorzei, met wierook en wijn gebeden opdroegen aan uw beeld, dat ik met dit doel samen met de beelden van de goden had laten aanbrengen, en bovendien Christus vervloekten – waartoe, naar men zegt, zij die werkelijk christenen zijn, door niets kunnen worden gedwongen..." (vertaald uit het Engels) Plinius de Jongere, *Brieven* 10.96, aan keizer Trajanus (ca. 112 n.Chr.), Engelse vertaling zoals gepubliceerd door James J. O'Donnell, Georgetown University, faculty.georgetown.edu/jod/texts/pliny.html (de vertaler wordt op de pagina niet vermeld).

12

"Wie des mensen bloed vergiet, zijn bloed zal door den mens vergoten worden; want God heeft den mens naar Zijn beeld gemaakt." Genesis 9:6 (Statenvertaling). "Gij zult niet doodslaan." Exodus 20:13 (Statenvertaling). "Deze zes haat de HEERE; ja, zeven zijn Zijn ziel een gruwel: Hoge ogen, een valse tong, en handen, die onschuldig bloed vergieten..." Spreuken 6:16–17 (Statenvertaling). "Daarenboven hebben zij hun zonen en hun dochteren den duivelen geofferd. En zij hebben onschuldig bloed vergoten, het bloed hunner zonen en hunner dochteren, die zij den afgoden van Kanaan hebben opgeofferd; zodat het land door deze bloedschulden is ontheiligd geworden." Psalm 106:37–38 (Statenvertaling). "Omdat zij Mij verlaten, en deze plaats vervreemd, en andere goden daarin gerookt hebben die zij niet gekend hebben, zij, noch hun vaderen, noch de koningen van Juda; en hebben deze plaats vervuld met bloed der onschuldigen. Want zij hebben de hoogten van Baal gebouwd, om hun zonen met vuur te verbranden, aan Baal tot brandofferen; hetwelk Ik niet geboden, noch gesproken heb, noch in Mijn hart is opgekomen?" Jeremia 19:4–5 (Statenvertaling). "Want Gij bezit mijn nieren; Gij hebt mij in mijner moeders buik bedekt. Ik loof U, omdat ik op een heel vreselijke wijze wonderbaarlijk gemaakt ben; wonderlijk zijn Uw werken! ook weet het mijn ziel zeer wel. Mijn gebeente was voor U niet verholen, als ik in het verborgene gemaakt ben, en als een borduursel gewrocht ben, in de nederste delen der aarde. Uw ogen hebben mijn ongevormden klomp gezien; en al deze dingen waren in Uw boek geschreven, de dagen als zij geformeerd zouden worden, toen nog geen van die was." Psalm 139:13–16 (Statenvertaling). "Eer Ik u in moeders buik formeerde, heb Ik u gekend, en eer gij uit de baarmoeder voortkwaamt, heb Ik u geheiligd; Ik heb u den volken tot een profeet gesteld." Jeremia 1:5 (Statenvertaling). "...gij zult een kind niet door abortus ombrengen, noch doden wat verwekt is..." (vertaald uit het Engels) *De Didache*, hfdst. 2, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 7 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886). "Zij trouwen, zoals allen [doen]; zij verwekken kinderen; maar zij doden hun kroost niet." (vertaald uit het Engels) *De brief aan Diognetus*, hfdst. 5, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885). "En wanneer wij zeggen dat de vrouwen die middelen gebruiken om een abortus op te wekken, moord plegen en voor de abortus rekenschap aan God zullen moeten afleggen, op grond van welk beginsel

zouden wij dan moord plegen?" (vertaald uit het Engels) Athenagoras van Athene, *Pleidooi voor de christenen*, hfdst. 35, vert. B. P. Pratten, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 2 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885).

13

"En het geschiedde, als hun hart vrolijk was, dat zij zeiden: Roept Simson, dat hij voor ons spele. En zij riepen Simson uit het gevangenhuis; en hij speelde voor hun aangezichten, en zij deden hem staan tussen de pilaren." Richteren 16:25 (Statenvertaling). "Want ik acht, dat God ons, die de laatste apostelen zijn, ten toon heeft gesteld als tot den dood verwezen; want wij zijn een schouwspel geworden der wereld, en den engelen, en den mensen." 1 Korinthe 4:9 (Statenvertaling). "Doch gedenkt de vorige dagen, in dewelke, nadat gij verlicht zijt geweest, gij veel strijd des lijdens hebt verdragen. Ten dele, als gij door smaadheden en verdrukkingen een schouwspel geworden zijt; en ten dele, als gij gemeenschap gehad hebt met degenen, die alzo behandeld werden." Hebreeën 10:32–33 (Statenvertaling). "Honorius, die het rijk van Europa erfde, maakte een einde aan de gladiatorengevechten die lange tijd te Rome waren gehouden. De aanleiding daartoe kwam voort uit de volgende omstandigheid. Een zeker man, Telemachus genaamd, had het ascetische leven omhelsd. Hij was uit het Oosten vertrokken en was om die reden naar Rome gegaan. Toen daar het gruwelijke schouwspel werd vertoond, ging hij zelf het stadion binnen, daalde af in de arena en trachtte de mannen tegen te houden die hun wapens tegen elkaar hanteerden. De toeschouwers van de slachting werden verontwaardigd en, aangevuurd door de dolle woede van de demon die behagen schept in zulke bloedige daden, stenigden zij de vredestichter tot de dood. Toen de bewonderenswaardige keizer hiervan op de hoogte werd gebracht, telde hij Telemachus onder de schare van de zegevierende martelaren en maakte hij een einde aan dat goddeloze schouwspel." (vertaald uit het Engels) Theodoretus, *Kerkgeschiedenis* 5.26, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 2e reeks, dl. 3, red. Philip Schaff en Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1892). "Want zodra hij dat bloed zag, dronk hij daarmee een soort woestheid in; en hij wendde zich niet af, maar hield zijn oog erop gericht, dronk onbewust waanzin in, schepte behagen in de schuldige strijd en werd dronken van het bloedige vermaak." (vertaald uit het Engels) Augustinus, *Belijdenissen* 6.8.13, vert. J. G. Pilkington, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 1e reeks, dl. 1, red. Philip Schaff (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886). "Maar wij, die menen dat het zien ter dood brengen van een mens ongeveer hetzelfde is als hem doden, hebben zulke schouwspelen afgezworen." (vertaald uit het Engels) Athenagoras van Athene, *Pleidooi voor de christenen*, hfdst. 35, vert. B. P. Pratten, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 2 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885).

14

"Alzo zegt de HEERE: Om drie overtredingen van Israel, en om vier zal Ik dat niet afwenden; omdat zij den rechtvaardige voor geld verkopen, en den nooddruftige om een paar schoenen. Die er naar hijgen, dat het stof der aarde op het hoofd der armen zij, en den weg der zachtmoedigen verkeren; en de man en zijn vader gaan tot een jonge dochter om Mijn heiligen Naam te ontheiligen." Amos 2:6–7 (Statenvertaling). "Daarom, omdat gij den arme vertreedt en een last koren van hem neemt, zo hebt gij wel huizen gebouwd van gehouwen steen, maar gij zult daarin niet wonen; gij hebt gewenste wijngaarden geplant, maar gij zult derzelver wijn niet drinken. Want Ik weet, dat uw overtredingen menigvuldig, en uw zonden machtig vele zijn; zij benauwen den rechtvaardige, nemen zoengeld, en verstoten de nooddruftigen in de poort." Amos 5:11–12 (Statenvertaling). "Die den arme verdrukt,

smaadt deszelfs Maker; maar die zich des nooddruftigen ontfermt, eert Hem." Spreuken 14:31 (Statenvertaling). "Beroof den arme niet, omdat hij arm is; en verbrijzel den ellendige niet in de poort. Want de HEERE zal hun twistzaak twisten, en Hij zal dengenen, die hen beroven, de ziel roven." Spreuken 22:22–23 (Statenvertaling). "De HEERE komt ten gerichte tegen de oudsten Zijns volks en deszelfs vorsten, want gijlieden hebt dezen wijngaard verteerd; de roof des ellendigen is in uwe huizen. Wat is ulieden, dat gij Mijn volk verbrijzelt, en de aangezichten der ellendigen vermaalt? spreekt de Heere, HEERE der heirscharen." Jesaja 3:14–15 (Statenvertaling). "Welaan nu, gij rijken, weent en huilt over uw ellendigheden, die over u komen. Uw rijkdom is verrot, en uw klederen zijn van de motten gegeten geworden; Uw goud en zilver is verroest; en hun roest zal u zijn tot een getuigenis, en zal uw vlees als een vuur verteren; gij hebt schatten vergaderd in de laatste dagen. Ziet, het loon der werklieden, die uw landen gemaaid hebben, welke van u verkort is, roept; en het geschrei dergenen, die geoogst hebben, is gekomen tot in de oren van den Heere Sebaoth." Jakobus 5:1–4 (Statenvertaling). "Doch die rijk willen worden, vallen in verzoeking, en in den strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de mensen doen verzinken in verderf en ondergang. Want de geldgierigheid is een wortel van alle kwaad, tot welke sommigen lust hebbende zijn afgedwaald van het geloof, en hebben zichzelven met vele smarten doorstoken." 1 Timotheüs 6:9–10 (Statenvertaling).

De vroege Kerk

"Gij zult u niet afwenden van hem die gebrek lijdt, maar gij zult alle dingen met uw broeder delen..." (vertaald uit het Engels) *De Didache*, hfdst. 4, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 7 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886). "Koopt daarom in plaats van landerijen verdrukte zielen, naar dat ieder in staat is, en bezoekt weduwen en wezen, en verzuimt hen niet; en besteedt uw rijkdom en al uw voorraden, die gij van de Heer hebt ontvangen, aan zulke landerijen en huizen. Want daartoe heeft de Meester u rijk gemaakt, opdat gij Hem deze diensten zoudt bewijzen..." (vertaald uit het Engels) *De Herder van Hermas*, Gelijkenis 1, vert. F. Crombie, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 2 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885).

Pauselijke documenten

"Iemand het loon onthouden dat hem toekomt, is een grote misdaad die roept om de wrekende toorn van de Hemel." (vertaald uit het Engels) Leo XIII, *Rerum Novarum*, encycliek over kapitaal en arbeid, 15 mei 1891, par. 20 (Vaticaanstad: Libreria Editrice Vaticana), vatican.va. In dezelfde paragraaf veroordeelt de encycliek elke poging "om druk uit te oefenen op de behoeftigen en de berooiden ter wille van winst", en verklaart zij dat "zijn winst halen uit de nood van een ander" "door alle wetten, menselijke en goddelijke, wordt veroordeeld" (vertaald uit het Engels). Ibid.

15

"Verder, zo wie een mens steelt, hetzij dat hij dien verkocht heeft, of dat hij in zijn hand gevonden wordt, die zal zekerlijk gedood worden." Exodus 21:16 (Statenvertaling). "Wanneer iemand gevonden zal worden, die een ziel steelt uit zijn broederen, uit de kinderen Israels, en drijft gewin met hem, en verkoopt hem; zo zal deze dief sterven, en gij zult het boze uit het midden van u wegdoen." Deuteronomium 24:7 (Statenvertaling). "En hij dit

weet, dat den rechtvaardigen de wet niet is gezet, maar den onrechtvaardigen en den halsstarrigen, den goddelozen en den zondaren, den onheiligen en den ongoddelijken, den vadermoorders en den moedermoorders, den doodslagers, Den hoereerders, dien, die bij mannen liggen, den mensendieven, den leugenaars, den meinedigen, en zo er iets anders tegen de gezonde leer is…" 1 Timotheüs 1:9–10 (Statenvertaling). "En de kooplieden der aarde zullen wenen en rouw maken over haar, omdat niemand hun waren meer koopt; Waren van goud, en van zilver, en van kostelijk gesteente, en van paarlen, en van fijn lijnwaad, en van purper, en van zijde, en van scharlaken; en allerlei welriekend hout, en allerlei ivoren vaten, en allerlei vaten van het kostelijkste hout, en van koper, en van ijzer, en van marmersteen; En kaneel, en reukwerk, en welriekende zalf, en wierook, en wijn, en olie, en meelbloem, en tarwe, en lastbeesten, en schapen; en van paarden, en van koetswagens, en van lichamen, en de zielen der mensen." Openbaring 18:11–13 (Statenvertaling). "Daarin is noch Jood noch Griek; daarin is noch dienstbare noch vrije; daarin is geen man en vrouw; want gij allen zijt een in Christus Jezus." Galaten 3:28 (Statenvertaling). "Nu voortaan niet als een dienstknecht, maar meer dan een dienstknecht, namelijk een geliefden broeder, inzonderheid mij, hoeveel te meer dan u, beide in het vlees en in den Heere." Filemon 16 (Statenvertaling). "'Ik verwierf mij slaven en slavinnen.' Gij veroordeelt tot slavernij mensen wier natuur vrij is en die een vrije wil bezitten. … Voor hoeveel obolen hebt gij het beeld van God geschat?" (vertaald uit het Engels) Gregorius van Nyssa, *Homilieën over Prediker* 4, vert. Andrew Maguire, Early Church Texts (earlychurchtexts.com).

16

"Onder u zal niet gevonden worden, die zijn zoon of zijn dochter door het vuur doet doorgaan, die met waarzeggerijen omgaat, een guichelaar, of die op vogelgeschrei acht geeft, of tovenaar. Of een bezweerder, die met bezwering omgaat, of die een waarzeggenden geest vraagt, of een duivelskunstenaar, of die de doden vraagt. Want al wie zulks doet, is den HEERE een gruwel; en om dezer gruwelen wil verdrijft hen de HEERE, uw God, voor uw aangezicht uit de bezitting." Deuteronomium 18:10–12 (Statenvertaling). "Gij zult u niet keren tot de waarzeggers, en tot de duivelskunstenaars; zoekt hen niet, u met hen verontreinigende; Ik ben de HEERE, uw God!" Leviticus 19:31 (Statenvertaling). "Wanneer zij dan tot ulieden zeggen zullen: Vraagt waarzeggers en duivelskunstenaars, die daar piepen, en binnensmonds mompelen; zo zegt: Zal niet een volk zijn God vragen? zal men voor de levenden de doden vragen?" Jesaja 8:19 (Statenvertaling). "Want wederspannigheid is een zonde der toverij, en wederstreven is afgoderij en beeldendienst. Omdat gij des HEEREN woord verworpen hebt, zo heeft Hij u verworpen, dat gij geen koning zult zijn." 1 Samuel 15:23 (Statenvertaling). "Velen ook dergenen, die ijdele kunsten gepleegd hadden, brachten de boeken bijeen, en verbrandden ze in aller tegenwoordigheid; en berekenden de waarde derzelve, en bevonden vijftig duizend zilveren penningen." Handelingen 19:19 (Statenvertaling). "De werken des vleses nu zijn openbaar; welke zijn overspel, hoererij, onreinigheid, ontuchtigheid, Afgoderij, venijngeving, vijandschappen, twisten, afgunstigheden, toorn, gekijf, tweedracht, ketterijen, Nijd, moord, dronkenschappen, brasserijen, en dergelijke; van dewelke ik u te voren zeg, gelijk ik ook te voren gezegd heb, dat die zulke dingen doen, het Koninkrijk Gods niet zullen beerven." Galaten 5:19–21 (Statenvertaling). "Maar den vreesachtigen, en ongelovigen, en gruwelijken, en doodslagers, en hoereerders, en tovenaars, en afgodendienaars, en al den leugenaars, is hun deel in den poel, die daar brandt van vuur en sulfer; hetwelk is de tweede dood." Openbaring 21:8 (Statenvertaling). "Mijn kind, wees geen waarnemer van voortekenen, want dit leidt tot afgoderij; ook geen bezweerder, noch sterrenwichelaar…" (vertaald uit het Engels) *De Didache*, hfdst. 3, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 7 (Buffalo, NY: Christian Literature

Publishing, 1886). “Zij die tot het priesterschap of tot de geestelijkheid behoren, zullen geen tovenaars, bezweerders, wiskundigen of sterrenwichelaars zijn; noch zullen zij zogenaamde amuletten maken, die ketenen zijn voor hun eigen zielen. En wie zulke dingen draagt, bevelen wij uit de Kerk te werpen.” (vertaald uit het Engels) Concilie van Laodicea, canon 36, vert. Henry R. Percival, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 2e reeks, dl. 14, red. Philip Schaff en Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1900).

Catechismus

“Alle vormen van waarzeggerij moeten worden verworpen: het beroep op satan of demonen, het oproepen van doden of andere praktijken waarvan men ten onrechte meent dat zij de toekomst ‘onthullen’. Het raadplegen van horoscopen, astrologie, handlezen, het uitleggen van voortekenen en loten, de verschijnselen van helderziendheid en het beroep op mediums verhullen allemaal een verlangen naar macht over de tijd, over de geschiedenis en, in laatste instantie, over andere mensen, alsook een wens om verborgen machten gunstig te stemmen. Zij zijn in strijd met de eer, het respect en de liefdevolle vrees die wij aan God alleen verschuldigd zijn.” (vertaald uit het Engels) *Catechism of the Catholic Church*, 2e druk (Vaticaanstad: Libreria Editrice Vaticana, 1997), par. 2116.

17

“Doch het woord des HEEREN geschiedde tot Elia, den Thisbiet, zeggende: Maak u op, ga henen af, Achab, den koning van Israel, tegemoet, die in Samaria is; zie hij is in den wijngaard van Naboth, waarhenen hij afgegaan is, om dien erfelijk te bezitten. En gij zult tot hem spreken, zeggende: Alzo zegt de HEERE: Hebt gij doodgeslagen, en ook een erfelijke bezitting ingenomen? Daartoe zult gij tot hem spreken, zeggende: Alzo zegt de HEERE: In plaats dat de honden het bloed van Naboth gelekt hebben, zullen de honden uw bloed lekken, ja het uwe!” 1 Koningen 21:17–19 (Statenvertaling). “Haar vorsten zijn in het midden van haar als wolven, die een roof roven, om bloed te vergieten, en om zielen te verderven; opdat zij gierigheid zouden plegen.” Ezechiël 22:27 (Statenvertaling). “Voorts zeide ik: Hoort nu, gij hoofden Jakobs, en gij oversten van het huis Israels! Betaamt het ulieden niet het recht te weten? Zij haten het goede, en hebben het kwade lief; zij roven hun huid van hen af, en hun vlees van hun beenderen. Ja, zij zijn het, die het vlees mijns volks eten, en hun huid afstropen, en hun beenderen verbreken; en vaneen leggen, gelijk als in een pot, en als vlees in het midden eens ketels.” Micha 3:1–3 (Statenvertaling). “De koningen der aarde stellen zich op, en de vorsten beraadslagen te zamen tegen den HEERE, en tegen Zijn Gezalfde, zeggende: Laat ons hun banden verscheuren, en hun touwen van ons werpen. Die in den hemel woont, zal lachen; de HEERE zal hen bespotten.” Psalm 2:2–4 (Statenvertaling). “Wanneer dan de gerechtigheid wordt weggenomen, wat zijn koninkrijken anders dan grote roverijen?” (vertaald uit het Engels) Augustinus, *De stad Gods* 4.4, vert. Marcus Dods, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 1e reeks, dl. 2, red. Philip Schaff (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1887). “Ik durf het offer niet op te dragen als gij van plan zijt aanwezig te zijn.” (vertaald uit het Engels) Ambrosius van Milaan, Brief 51.13, aan keizer Theodosius, vert. H. de Romestin, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 2e reeks, dl. 10, red. Philip Schaff en Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1896).

18

“En als Simon zag, dat, door de oplegging van de handen der apostelen de Heilige Geest gegeven werd, zo bood hij hun geld aan, Zeggende: Geeft ook mij deze macht, opdat, zo wien ik de handen opleg, hij den Heiligen Geest

ontvange. Maar Petrus zeide tot hem: Uw geld zij met u ten verderve, omdat gij gemeend hebt, dat de gave Gods door geld verkregen wordt! Gij hebt geen deel noch lot in dit woord: want uw hart is niet recht voor God." Handelingen 8:18–21 (Statenvertaling). "Mensenkind! profeteer tegen de herders van Israel; profeteer en zeg tot hen, tot de herders: Alzo zegt de Heere HEERE: Wee den herderen Israels, die zichzelven weiden! zullen niet de herders de schapen weiden? Gij eet het vette, en bekleedt u met de wol, gij slacht het gemeste, maar de schapen weidt gij niet. De zwakke sterkt gij niet, en het kranke heelt gij niet, en het gebrokene verbindt gij niet, en het weggedrevene brengt gij niet weder, en het verlorene zoekt gij niet; maar gij heerst over hen met strengheid en met hardigheid." Ezechiël 34:2–4 (Statenvertaling). "Haar hoofden rechten om geschenken, en haar priesters leren om loon, en haar profeten waarzeggen om geld; nog steunen zij op den HEERE, zeggende: Is de HEERE niet in het midden van ons? Ons zal geen kwaad overkomen." Micha 3:11 (Statenvertaling). "Weidt de kudde Gods, die onder u is, hebbende opzicht daarover, niet uit bedwang, maar gewilliglijk; noch om vuil gewin, maar met een volvaardig gemoed; Noch als heerschappij voerende over het erfdeel des Heeren maar als voorbeelden der kudde geworden zijnde." 1 Petrus 5:2–3 (Statenvertaling). "Want een opziener moet onberispelijk zijn, als een huisverzorger Gods, niet eigenzinnig, niet genegen tot toornigheid, niet genegen tot den wijn, geen smijter, geen vuil-gewinzoeker..." Titus 1:7 (Statenvertaling). "En Jezus ging in den tempel Gods, en dreef uit allen, die verkochten en kochten in den tempel, en keerde om de tafelen der wisselaars, en de zitstoelen dergenen, die de duiven verkochten. En Hij zeide tot hen: Er is geschreven: Mijn huis zal een huis des gebeds genaamd worden; maar gij hebt dat tot een moordenaarskuil gemaakt." Mattheüs 21:12–13 (Statenvertaling). "Aangezien velen die onder de geestelijkheid zijn ingeschreven, de hebzucht en de begeerte naar gewin volgend, de goddelijke Schrift zijn vergeten, die zegt: 'Hij heeft zijn geld niet op woeker gegeven', en bij het uitlenen van geld het honderdste deel van de som [als maandelijkse rente] vragen, acht de heilige en grote synode het rechtvaardig dat, indien na dit besluit iemand wordt bevonden woeker te ontvangen, hetzij hij dit doet door een geheime transactie of op andere wijze, zoals door het geheel en de helft daarbij te eisen, of door welke andere kunstgreep ook te gebruiken ter wille van schandelijk gewin, hij uit de geestelijkheid zal worden afgezet en zijn naam van de lijst zal worden geschrapt." (vertaald uit het Engels) Eerste Concilie van Nicea (325), canon 17, vert. Henry R. Percival, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 2e reeks, dl. 14, red. Philip Schaff en Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1900). "Indien een bisschop voor geld een wijding verricht en de onverkoopbare genade te koop stelt, en voor geld een bisschop, een chorepiscopus, een priester of een diaken wijdt, of iemand anders van hen die tot de geestelijkheid worden gerekend; of voor geld een beheerder, een rechtskundig ambtenaar of een opzichter aanstelt, of welke andere kerkdienaar ook, voor persoonlijk vuil gewin; [laat] hij die dit heeft ondernomen en daaraan schuldig is bevonden, zijn persoonlijke rang verliezen..." (vertaald uit het Engels) Concilie van Chalcedon (451), canon 2, in *Decrees of the Ecumenical Councils*, red. Norman P. Tanner, dl. 1 (Londen: Sheed & Ward; Washington, DC: Georgetown University Press, 1990), zoals weergegeven op papalencyclicals.net. (De online tekst leest "led him"; tussen vierkante haken verbeterd.)

19

"Maar ik bid u, broeders, door den Naam van onzen Heere Jezus Christus, dat gij allen hetzelfde spreekt, en dat onder u geen scheuringen zijn, maar dat gij samengevoegd zijt in een zelfden zin, en in een zelfde gevoelen." 1 Korinthe 1:10 (Statenvertaling). "En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij geloven zullen. Opdat zij allen een zijn, gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons een zijn;

opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt." Johannes 17:20–21 (Statenvertaling). "U benaarstigende te behouden de enigheid des Geestes door den band des vredes. Een lichaam is het, en een Geest, gelijkerwijs gij ook geroepen zijt tot een hoop uwer roeping; Een Heere, een geloof, een doop, Een God en Vader van allen, Die daar is boven allen, en door allen, en in u allen." Efeze 4:3–6 (Statenvertaling). "Want gij zijt nog vleselijk; want dewijl onder u nijd is, en twist, en tweedracht, zijt gij niet vleselijk, en wandelt gij niet naar den mens?" 1 Korinthe 3:3 (Statenvertaling). "Waarom zijn er twisten en beroeringen en verdeeldheden en scheuringen en oorlogen onder u? ... Waarom verdelen en verscheuren wij de leden van Christus, en verheffen wij strijd tegen ons eigen lichaam, en zijn wij tot zulk een hoogte van waanzin gekomen dat wij vergeten dat 'wij elkanders leden zijn'?" (vertaald uit het Engels) Clemens van Rome, *Eerste brief aan de Korinthiërs*, hfdst. 46, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885). "Hij kan God niet langer tot Vader hebben, die de Kerk niet tot moeder heeft." (vertaald uit het Engels) Cyprianus van Carthago, *Over de eenheid van de Kerk*, par. 6, vert. Ernest Wallis, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 5 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886). "...het kleed van de Heer Jezus Christus wordt geenszins verdeeld noch gescheurd, maar wordt als een geheel kledingstuk ontvangen, en wordt als een ongeschonden en onverdeeld gewaad bezeten door hen die om het kleed van Christus het lot werpen..." (vertaald uit het Engels) Cyprianus van Carthago, *Over de eenheid van de Kerk*, par. 7, vert. Ernest Wallis, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 5 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886).

20

"Een iegelijk dan, die Mij belijden zal voor de mensen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, Die in de hemelen is. Maar zo wie Mij verloochend zal hebben voor de mensen, dien zal Ik ook verloochenen voor Mijn Vader, Die in de hemelen is." Mattheüs 10:32–33 (Statenvertaling). "Alsdan zullen zij u overleveren in verdrukking, en zullen u doden, en gij zult gehaat worden van alle volken, om Mijns Naams wil. En dan zullen er velen geergerd worden, en zullen elkander overleveren, en elkander haten." Mattheüs 24:9–10 (Statenvertaling). "Maar Petrus zeide: Mens, ik weet niet, wat gij zegt. En terstond, als hij nog sprak, kraaide de haan. En de Heere, Zich omkerende, zag Petrus aan; en Petrus werd indachtig het woord des Heeren, hoe Hij hem gezegd had: Eer de haan zal gekraaid hebben, zult gij Mij driemaal verloochenen. En Petrus, naar buiten gaande, weende bitterlijk." Lukas 22:60–62 (Statenvertaling). "Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven; en zo iemand zich onttrekt, Mijn ziel heeft in hem geen behagen. Maar wij zijn niet van degenen, die zich onttrekken ten verderve, maar van degenen, die geloven tot behouding der ziel." Hebreeën 10:38–39 (Statenvertaling). "Ik weet uw werken, en waar gij woont; namelijk daar de troon des satans is, en gij houdt Mijn Naam, en hebt Mijn geloof niet verloochend, ook in die dagen, in welke Antipas, Mijn getrouwe getuige was, welke gedood is bij ulieden, daar de satan woont." Openbaring 2:13 (Statenvertaling). "Terstond bij de eerste woorden van de dreigende vijand verloochende het grootste deel van de broeders zijn geloof, en zij werden neergeworpen, niet door de aanval van de vervolging, maar wierpen zichzelf neer door vrijwillige afval." (vertaald uit het Engels) Cyprianus van Carthago, *Over de gevallenen*, par. 7, vert. Ernest Wallis, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 5 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886). "Zij wachtten waarlijk niet tot zij gegrepen werden voordat zij opgingen, of tot zij ondervraagd werden voordat zij verloochenden. Uit eigen beweging liepen zij naar de markt..." (vertaald uit het Engels) Cyprianus van Carthago, *Over de gevallenen*, par. 8, vert. Ernest Wallis, in *The Ante-*

Nicene Fathers, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 5 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886).

Het verslag van een Romeinse stadhouder (oude niet-christelijke bron)

"Zij die ontkenden dat zij christenen waren of waren geweest, wanneer zij de goden aanriepen met woorden die ik hun voorzei, met wierook en wijn gebeden opdroegen aan uw beeld, dat ik met dit doel samen met de beelden van de goden had laten aanbrengen, en bovendien Christus vervloekten – waartoe, naar men zegt, zij die werkelijk christenen zijn, door niets kunnen worden gedwongen..." (vertaald uit het Engels) Plinius de Jongere, *Brieven* 10.96, aan keizer Trajanus (ca. 112 n.Chr.), Engelse vertaling zoals gepubliceerd door James J. O'Donnell, Georgetown University, faculty.georgetown.edu/jod/texts/pliny.html (de vertaler wordt op de pagina niet vermeld).

21

"Als iemand dat Woord des Koninkrijks hoort, en niet verstaat, zo komt de boze, en rukt weg, hetgeen in zijn hart gezaaid was; deze is degene, die bij den weg bezaaid is." Mattheüs 13:19 (Statenvertaling). "En dezen zijn, die bij den weg bezaaid worden, waarin het Woord gezaaid wordt; en als zij het gehoord hebben, zo komt de satan terstond, en neemt het Woord weg, hetwelk in hun harten gezaaid was." Markus 4:15 (Statenvertaling). "Doch indien ook ons Evangelie bedekt is, zo is het bedekt in degenen, die verloren gaan; In dewelke de god dezer eeuw de zinnen verblind heeft, namelijk der ongelovigen, opdat hen niet bestrale de verlichting van het Evangelie der heerlijkheid van Christus, Die het Beeld Gods is." 2 Korinthe 4:3–4 (Statenvertaling). "Daarom hebben wij tot u willen komen (immers ik Paulus) eenmaal en andermaal, maar de satanas heeft ons belet." 1 Thessalonicenzen 2:18 (Statenvertaling). "Maar Elymas, de tovenaar (want alzo wordt zijn naam overgezet), wederstond hen, zoekende den stadhouder van het geloof af te keren." Handelingen 13:8 (Statenvertaling). "Toen zeide Hij tot mij: Vrees niet, Daniel! want van den eersten dag aan, dat gij uw hart begaaft, om te verstaan en om uzelven te verootmoedigen, voor het aangezicht uws Gods, zijn uw woorden gehoord, en om uwer woorden wil ben Ik gekomen. Doch de vorst des koninkrijks van Perzie stond tegenover Mij een en twintig dagen; en ziet, Michael, een van de eerste vorsten, kwam om Mij te helpen, en Ik werd aldaar gelaten bij de koningen van Perzie. Nu ben Ik gekomen, om u te doen verstaan, hetgeen uw volk bejegenen zal in het vervolg der dagen, want het gezicht is nog voor vele dagen." Daniël 10:12–14 (Statenvertaling).

22

Het woord "Kerk" betekent hier niet alleen de georganiseerde kerken, maar ook de afzonderlijke gelovigen, die ieder voor zich deel zijn van het lichaam van Christus. "Want gelijk het lichaam een is, en vele leden heeft, en al de leden van dit ene lichaam, vele zijnde, maar een lichaam zijn, alzo ook Christus. Want ook wij allen zijn door een Geest tot een lichaam gedoopt; hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij dienstknechten, hetzij vrijen; en wij zijn allen tot een Geest gedrenkt." 1 Korinthe 12:12–13 (Statenvertaling). "En gijlieden zijt het lichaam van Christus, en leden in het bijzonder." 1 Korinthe 12:27 (Statenvertaling). "Alzo zijn wij velen een lichaam in Christus, maar elkeen zijn wij elkanders leden." Romeinen 12:5 (Statenvertaling). "En heeft alle dingen Zijn voeten onderworpen, en heeft Hem der Gemeente gegeven tot een Hoofd boven alle dingen; Welke Zijn lichaam is, en de vervulling Desgenen, Die alles in allen vervult." Efeze 1:22–23 (Statenvertaling). "En Hij is het Hoofd des lichaams, namelijk der

Gemeente, Hij, Die het Begin is, de Eerstgeborene uit de doden, opdat Hij in allen de Eerste zou zijn." Kolossenzen 1:18 (Statenvertaling). "Zo wordt gij ook zelven, als levende stenen, gebouwd tot een geestelijk huis, tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus." 1 Petrus 2:5 (Statenvertaling).

De vroege Kerk

"Waar de bisschop ook verschijnt, daar zij ook de menigte [van het volk]; gelijk waar Jezus Christus is, daar de katholieke Kerk is." (vertaald uit het Engels) Ignatius van Antiochië, *Brief aan de Smyrnaeërs*, hfdst. 8, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885).

23

"Want indien gij enigszins zwijgen zult te dezer tijd, zo zal den Joden verkwikking en verlossing uit een andere plaats ontstaan; maar gij en uws vaders huis zult omkomen; en wie weet, of gij niet om zulken tijd als deze is, tot dit koninkrijk geraakt zijt." Esther 4:14 (Statenvertaling). "En van de kinderen van Issaschar, die ervaren waren in het verstand van de tijden, om te weten wat Israel doen moest..." 1 Kronieken 12:32 (Statenvertaling). "...Gij geveinsden! het aanschijn des hemels weet gij wel te onderscheiden, en kunt gij de tekenen der tijden niet onderscheiden?" Mattheüs 16:3 (Statenvertaling). "Roep uit de keel, houd niet in, verhef uw stem als een bazuin, en verkondig Mijn volk hun overtreding, en het huis Jakobs hun zonden." Jesaja 58:1 (Statenvertaling). "Mensenkind! Ik heb u tot een wachter gesteld over het huis Israels; zo zult gij het woord uit Mijn mond horen, en hen van Mijnentwege waarschuwen." Ezechiël 3:17 (Statenvertaling). "Wanneer daarentegen de wachter het zwaard ziet komen, en blaast niet met de bazuin, zodat het volk niet is gewaarschuwd; en het zwaard komt, en neemt een ziel uit hen weg; die is wel in zijn ongerechtigheid weggenomen, maar zijn bloed zal Ik van des hand des wachters eisen." Ezechiël 33:6 (Statenvertaling).

24

Het gebod van Christus om aan de kerken te schrijven

"...Ik ben de Alfa en de Omega, de Eerste en de Laatste; en hetgeen gij ziet, schrijf dat in een boek, en zend het aan de zeven Gemeenten, die in Azie zijn, namelijk naar Efeze, en naar Smyrna, en naar Pergamus, en naar Thyatire, en naar Sardis, en naar Filadelfia, en naar Laodicea." Openbaring 1:11 (Statenvertaling). Dit is de sterkste aanhaling voor het punt dat Christus Zelf gebiedt dat de geschriften aan bepaalde kerken in één regio worden gezonden, die één voor één bij name worden genoemd. Christus Zelf geeft aan dat niet alle mededelingen tot de universele kerk in haar geheel gericht hoeven te zijn, maar dat bepaalde bijzondere boodschappen nodig zijn voor bepaalde kerken op bepaalde plaatsen en op bepaalde tijden. "Die oren heeft, die hore wat de Geest tot de Gemeenten zegt..." Openbaring 2:7 (Statenvertaling). Dit Schriftvers laat zien dat een brief die aan één kerk is gericht, over bepaalde kwesties toch tot alle kerken spreekt. De voorgaande aanhaling van Openbaring 1:11 geeft aan dat sommige boodschappen bestemd zijn voor bepaalde kerken op bepaalde plaatsen en op bepaalde tijden. Deze aanhaling toont aan dat, hoewel de opdracht van Openbaring 1:11 van kracht is, de overige kerken toch in het geloof kunnen worden onderwezen door het onderricht aan de bepaalde kerken tot wie de boodschappen van

Openbaring 1:11 gericht zijn. “Schrijf aan den engel der Gemeente van Efeze…” Openbaring 2:1 (Statenvertaling). Hier spreekt Christus één enkele kerk aan. Christus geeft het hoogste voorbeeld dat wij allen moeten volgen, ook zij onder ons die de heilige wijdingen hebben ontvangen. Daarom zullen bepaalde geschriften gericht zijn aan bepaalde afzonderlijke kerken.

Apostolische brieven aan kerken per regio

“En zij schreven door hen dit navolgende: De apostelen, en de ouderlingen, en de broeders wensen den broederen uit de heidenen, die in Antiochie, en Syrie, en Cilicie zijn, zaligheid.” Handelingen 15:23 (Statenvertaling). Dit toont aan dat het Concilie van Jeruzalem brieven richtte aan omschreven regio’s, een gebruik dat de bisschop hier heeft overgenomen. “En alzo zij de steden doorreisden, gaven zij hun de verordeningen over, die van de apostelen en de ouderlingen te Jeruzalem goed gevonden waren, om die te onderhouden. De Gemeenten dan werden bevestigd in het geloof, en werden dagelijks overvloediger in getal.” Handelingen 16:4–5 (Statenvertaling). Handelingen 16:4–5 is het vervolg op Handelingen 15:23. Handelingen 15:23 toont het Concilie van Jeruzalem dat een brief schrijft aan de kerken van een omschreven regio. Handelingen 16:4 en 5 tonen dat dezelfde besluiten daarna van stad tot stad werden gebracht en aan de kerken werden overgegeven. En het vermeldt dat het gevolg was dat de kerken in het geloof werden bevestigd en in aantal toenamen. De besluiten die het Concilie van Jeruzalem uitvaardigde, bleven niet in Jeruzalem. Zij werden werkelijk uitgedragen naar de kerken waaraan zij bestemd waren te worden overgegeven. De kerken die de mededelingen ontvingen, werden gevoed en in het geloof bevestigd, en namen in aantal toe. Dit is het doel van de regionale geschriften aan de kerken van de tien koninkrijken. In wezen tonen deze twee verzen dat de regionale brief, wanneer hij voor de verzamelde kerken werd voorgelezen, uitwerking had. “En wanneer deze zendbrief van u zal gelezen zijn, maakt, dat hij ook in de gemeente der Laodicensen gelezen worde, en dat ook gij dien leest, die uit Laodicea geschreven is.” Kolossenzen 4:16 (Statenvertaling). Dit Schriftvers laat zien dat apostolische brieven, die aan één kerk waren gericht, daarna onder naburige kerken werden rondgezonden. “Ik bezweer ulieden bij den Heere, dat deze zendbrief al den heiligen broederen gelezen worde.” 1 Thessalonicenzen 5:27 (Statenvertaling). Deze aanhaling toont het punt aan dat een bepaalde boodschap soms aan een bepaalde kerk op een bepaalde plaats moet worden overgebracht en toch tegelijkertijd van toepassing kan zijn op de rest van de Kerk, verspreid over de tien koninkrijken, en van gelijk belang, al is zij misschien niet zo dringend als voor de aangesproken kerk.

Brieven aan de kerken in de diaspora

“Petrus, een apostel van Jezus Christus, aan de vreemdelingen, verstrooid in Pontus, Galatie, Kappadocie, Azie en Bithynie…” 1 Petrus 1:1 (Statenvertaling). Dit Schriftvers illustreert het punt dat niet alle gelovigen kerkdiensten bijwonen en dat sommigen verspreid zijn over de gemeenschappen waarin zij leven. Deze mensen, die gelovigen zijn in Jezus Christus, onze Heer en Heiland, zijn evenzeer een deel van het lichaam van Christus als zij die in de kerkdiensten zijn. En dit is de voornaamste reden waarom de bisschop mededelingen richt aan de “kerken in de diaspora”. De Heilige Geest is in iedere gelovige. Wie anders beweert, lastert de Heilige Geest. “Jakobus, een dienstknecht van God en van den Heere Jezus Christus; aan de twaalf stammen, die in de verstrooiing zijn: zaligheid.” Jakobus 1:1 (Statenvertaling). Dit is een voorbeeld van een aanspraak tot de universele Kerk, verspreid over de aardbol in de diaspora. Het is een universele boodschap aan de gehele Kerk. Zij verwijst naar de twaalf

stammen, terwijl in De Schriftgeleerde van het Koninkrijk de mededelingen gericht zijn aan de tien koninkrijken. Niettemin vormt zij het precedent voor het wereldwijd aanspreken van kerken. Het precedent voor het specifiek aanspreken van kerken in een regio is reeds vastgesteld door de voorgaande eindnoten.

De vroege Kerk: brieven van kerk aan kerk

"De kerk van God die te Rome als vreemdeling verblijft, aan de kerk van God die te Korinthe als vreemdeling verblijft, aan hen die geroepen en geheiligd zijn door de wil van God, door onze Heer Jezus Christus: genade zij u en vrede van de almachtige God door Jezus Christus vermenigvuldigd." (vertaald uit het Engels) Clemens van Rome, *Eerste brief aan de Korinthiërs*, aanhef, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885). "De Kerk van God die te Smyrna als vreemdeling verblijft, aan de Kerk van God die te Philomelium als vreemdeling verblijft, en aan alle gemeenten van de heilige en katholieke Kerk op iedere plaats: barmhartigheid, vrede en liefde van God de Vader en onze Heer Jezus Christus zij u vermenigvuldigd." (vertaald uit het Engels) *Het martelaarschap van Polycarpus*, aanhef, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885).

25

"En gij zult ook voor stadhouders en koningen geleid worden, om Mijnentwil, hun en den heidenen tot getuigenis." Mattheüs 10:18 (Statenvertaling). "Toen zeide Nathan tot David: Gij zijt die man!..." 2 Samuel 12:7 (Statenvertaling). "Want Johannes zeide tot Herodes: Het is u niet geoorloofd de huisvrouw uws broeders te hebben." Markus 6:18 (Statenvertaling). "En het geschiedde, als Achab Elia zag, dat Achab tot hem zeide: Zijt gij die beroerden van Israel? Toen zeide hij: Ik heb Israel niet beroerd, maar gij en uws vaders huis, daarmede, dat gijlieden de geboden des HEEREN verlaten hebt en de Baals nagevolgd zijt." 1 Koningen 18:17–18 (Statenvertaling). "Daarom, o koning! laat mijn raad u behagen, en breek uw zonden af door gerechtigheid, en uw ongerechtigheid door genade te bewijzen aan de ellendigen, of er verlenging van uw vrede mocht wezen." Daniël 4:27 (Statenvertaling). "Zie, Ik stel u te dezen dage over de volken en over de koninkrijken, om uit te rukken, en af te breken, en te verderven, en te verstoren; ook om te bouwen en te planten." Jeremia 1:10 (Statenvertaling). "En als hij handelde van rechtvaardigheid, en matigheid, en van het toekomende oordeel, Felix, zeer bevreesd geworden zijnde, antwoordde: Voor ditmaal ga heen; en als ik gelegenen tijd zal hebben bekomen, zo zal ik u tot mij roepen." Handelingen 24:25 (Statenvertaling). "En Agrippa zeide tot Paulus: Gij beweegt mij bijna een Christen te worden. En Paulus zeide: Ik wenste wel van God, dat, en bijna en geheellijk, niet alleen gij, maar ook allen, die mij heden horen, zodanigen wierden, gelijk als ik ben, uitgenomen deze banden." Handelingen 26:28–29 (Statenvertaling). "Maar Petrus en de apostelen antwoordden, en zeiden: Men moet Gode meer gehoorzaam zijn, dan den mensen." Handelingen 5:29 (Statenvertaling). "Ik durf het offer niet op te dragen als gij van plan zijt aanwezig te zijn." (vertaald uit het Engels) Ambrosius van Milaan, Brief 51.13, aan keizer Theodosius, vert. H. de Romestin, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 2e reeks, dl. 10, red. Philip Schaff en Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1896).

De vroege Kerk

“Aan de keizer Titus Aelius Adrianus Antoninus Pius Augustus Caesar, en aan zijn zoon Verissimus de Filosoof, en aan Lucius de Filosoof, de natuurlijke zoon van de keizer en de aangenomen zoon van Pius, een minnaar van de geleerdheid, en aan de heilige Senaat, met het gehele Romeinse volk, bied ik, Justinus, de zoon van Priscus en kleinzoon van Bacchius, afkomstig uit Flavia Neapolis in Palestina, deze toespraak en dit verzoekschrift aan ten behoeve van hen uit alle volken die onrechtvaardig gehaat en moedwillig mishandeld worden, terwijl ik zelf een van hen ben.” (vertaald uit het Engels) Justinus de Martelaar, *Eerste apologie*, hfdst. 1, in *The Ante-Nicene Fathers*, red. Alexander Roberts en James Donaldson, dl. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885).

26

“Toen antwoordde mij de HEERE, en zeide: Schrijf het gezicht, en stel het duidelijk op tafelen, opdat daarin leze die voorbijloopt.” Habakuk 2:2 (Statenvertaling). “Zo heeft het ook mij goed gedacht, hebbende alles van voren aan naarstiglijk onderzocht, vervolgens aan u te schrijven…” Lukas 1:3 (Statenvertaling). “Laat alle dingen eerlijk en met orde geschieden.” 1 Korinthe 14:40 (Statenvertaling).

27

“Een enig getuige zal tegen niemand opstaan over enige ongerechtigheid of over enige zonde, van alle zonde, die hij zou mogen zondigen; op den mond van twee getuigen, of op den mond van drie getuigen zal de zaak bestaan.” Deuteronomium 19:15 (Statenvertaling). “Dit is de derde maal, dat ik tot u kom; in den mond van twee of drie getuigen zal alle woord bestaan.” 2 Korinthe 13:1 (Statenvertaling). “Maar indien hij u niet hoort, zo neem nog een of twee met u; opdat in de mond van twee of drie getuigen alle woord besta.” Mattheüs 18:16 (Statenvertaling). “En dezen waren edeler, dan die te Thessalonica waren, als die het woord ontvingen met alle toegenegenheid, onderzoekende dagelijks de Schriften, of deze dingen alzo waren.” Handelingen 17:11 (Statenvertaling). “Beproeft alle dingen; behoudt het goede.” 1 Thessalonicenzen 5:21 (Statenvertaling).